

PRIKAZ KNJIGE ALEKSANDRA ŽIVOTIĆA „FORSIRANJE PESKA – ODRED JNA NA SINAJU“

Nikola Tošić Malešević*

Ministarstvo odbrane Republike Srbije,
Univerzitet odbrane u Beogradu, *Vojno delo*

Форсирање песка – Одред ЈНА на Синају (1956–1967), Александар Животић, Медија центар „Одбрана“, Београд, 2011, 244 стр.

Istoričar Aleksandar Životić, naučni saradnik na Institutu za noviju istoriju Srbije i profesor na Odeljenju za istoriju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, objavio je, 2011. godine, veoma značajan rad pod naslovom *Forsiranje peska. Odred JNA na Sinaju (1956-1967)*. Ova knjiga je posebna po tome što sve do njenog izlaska nijedan rad u jugoslovenskoj/srpskoj istoriografiji nije obrađivao temu jugoslovenskog učešća u mirovnim misijama. Nadamo se da je ovo delo označilo preokret na tom polju istraživanja.

U pisanju ovog dragocenog rada, profesor Životić koristio je obimnu i raznovrsnu literaturu, kao i brojne i raznovrsne istorijske izvore. Korišćena literatura podeljena je na sinteze i monografije, članke i rasprave i neobjavljene radove. Navešćemo neke od njih. Iz odeljka sinteze i monografije: Mile Bjelajac, *Jugoslovensko iskustvo sa multietničkom armijom 1918–1991*; Dragan Bogetić, *Nova strategija spoljne politike Jugoslavije 1956–1961*; Said Aburiš, *Naser, poslednji Arapin*; Piter Kalvokorezi, *Svetska politika 1945–2000*; Mile Bjelajac, *Diplomatija i vojska. Srbija i Jugoslavija 1901–1999*; Anatolij Agarišev, *Gamal Abdel Naser*, Milivoje Levakov, *Izraelska tajna služba* i dr. Iz odeljka članci i rasprave: Mile Bjelajac, *JNA na iskušenjima šezdesetih godina prošlog veka*; Dragan Bogetić, *Jugoslovenski koncept nesvrstanosti i afro-azijske zemlje*; Dragan Bogetić, *Arapsko-izraelski rat 1967. godine i jugoslovensko-američki odnosi*; Đuro Ljuština, *Neka iskustva rata na Bliskom Istoku (jun 1967. godine)*; Milan Terzić, *Od priznanja do prekida (Jugoslavija i Izrael 1948–1967)* i dr. Od neobjavljenih radova tu su: Saša Stevanović, *Obaveštajna delatnost u mirovnim misijama* i sl.

Od istorijskih izvora korišćena je arhivska građa, objavljeni izvori, dnevnici i memoari i periodika. Od arhivske građe, autor je koristio fondove Vojnog arhiva – Arhiva JNA, Arhiva Jugoslavije, Arhiva Josipa Broza Tita, Diplomatskog arhiva Ministarstva spoljnih poslova Republike Srbije i Nacionalnog arhiva u Londonu. Od objavljenih istorijskih izvora: *Dokument CIA o Jugoslaviji 1948–1983* (priredio Momčilo Pavlović); Josip Broz Tito, *Govori i članci*; *Balkanski ugovorni odnosi. Dvostrani i višestrani međunarodni ugovori i drugi diplo-*

* Autor je spoljni saradnik *Vojnog dela* i samostalni istraživač – master istoričar.

matski akti o državnoj granici, političkoj i vojnoj saradnji, verskih i etničkih manjina, III tom (1946–1996) (priredio Momir Stojković) i dr. Od dnevnika i memoara tu su: Anvar el Sadat, *U potrazi za identitetom. Autobiografija*; Lindon Džonson, *Memoari 1963–1969*; Veljko Mićunović, *Moskovske godine (1969–1971)*; Golda Meir, *Moj Izrael*; Gamal Abdel Naser, *Filozofija revolucije* i sl. Od periodike, korišćeni su tekstovi i članci iz *Politike, Borbe, NIN-a, Narodne armije, Fronta, Službenog lista FNRJ, Službenog vojnog lista* i *Vojske*.

Na početku knjige nalazi se predgovor autora posle kojeg sledi glavni tekst podeljen na četiri poglavlja. U prvom poglavlju, pod naslovom *Jugoslavija i Suecka kriza*, autor opisuje rat iz 1956. godine kada su udružene snage Velike Britanije i Severne Irske, Francuske i Izraela izvršile agresiju na Egipat pošto je njegov predsednik Gamal Abdel Naser nacionalizovao Suecki kanal, kao i jugoslovenske i međunarodne napore za njegovu okončanje i uspostavljanje mira koga bi nadzirale snage Ujedinjenih nacija. U drugom poglavlju (*Formiranje i dolazak odreda JNA na Sinaj*) govori se o formiranju mirovnih snaga JNA u sastavu trupa Ujedinjenih nacija, njihovom dolasku na Sinajsko poluostrvo i nastupanju ka egipatsko-izraelskoj granici. U trećem poglavlju, *Na Sinaju*, opisuje se odred JNA na zadatku na Sinaju, preuzimanje novih položaja, komandovanje, taktika, priprema i obuka, te teži incidenti i gubici. Zatim, autor opisuje i odred JNA u Jemenu koji je formiran iz sastava odreda na Sinaju, njegove zadatke i logistiku. Autor se, potom, ponovo vraća odredu na Sinaju i piše o životu u njemu, političko-propagandnom radu, kulturnom i zabavnom životu, okruženju u kojem je odred obavljao zadatke, komandi UNEF-a i odredima drugih država koje su poslale svoje kontingente u mirovnu misiju UN na Sinaju. Tu su i opisi odnosa odreda JNA sa lokalnim arapskim egipatskim stanovništvom. Dalje, autor piše o logistici i infrastrukturi odreda, logoru i smeštajnim uslovima, intendantskoj službi, sanitetskoj službi, tehničkoj službi, saobraćajnoj i finansijskoj službi. Poslednje, četvrto poglavlje (*Evakuacija*) daje nam dobar opis zaoštavanja krize između arapskih zemalja (Egipta, Sirije, Jordana, Iraka i Kuvajta) sa jedne i Izraela sa druge strane tokom 1966. i 1967. godine, kao i izbijanja i toka Šestodnevog rata juna 1967. koji je vođen između pomenutih država i koji se završio potpunom izraelskom pobedom. Zatim je u poglavlju opisana evakuacija i povlačenje jugoslovenskog odreda sa Sinaja.

Profesor Aleksandar Životić je ovom knjigom otvorio vrata i trasirao značajan put istraživanjima i proučavanjima angažovanja Jugoslovenske narodne armije i Vojske Srbije (a u novije vreme i Policije Srbije) u mirovnim misijama Ujedinjenih nacija u inostranstvu. On, u ovom delu, preglednim i laganim stilom prikazuje mirovnu misiju JNA na Sinaju gde je jugoslovenski odred svo vreme bio najbrojniji, najbolje opremljen i, u operativnom smislu, najsposobniji i najsamostaliji kontingent u okviru trupa UN-a. U slučaju ove mirovne misije vojska se, kako i sam autor piše, pokazala kao važan činilac jugoslovenske spoljne politike s tom razlikom što je ovaj put bila upotrebljena s ciljem uspostavljanja i očuvanja mira, a ne s ciljem vođenja rata.

Posle glavnog teksta knjige sledi zaključak, a posle njega prilozi: tablice ishrane pripadnika odreda, spisak oficira na dan 12. decembra 1956, spisak komandanata odreda JNA na Sinaju i pregled brojnog stanja odreda JNA na Sinaju (1956–1967). Nakon toga sledi bibliografija (spisak korišćene literature i istorijskih izvora) i sadržaj.

Delo je veoma dobro tehnički opremljeno i sadrži veliki broj fotografija i značajan broj tabe-
la. Knjiga je štampana u tiražu od 500 primeraka u izdanju Medija centra *Odbrana* u okviru biblioteke *Vojna knjiga* pod rednim brojem 1688. Izvršni izdavač je „Vojna štamparija“ Beograd.